

מסביב לעולם

?? עד ??

קדחת, טרום-כריסמס

מתקיימים בכל עיר ותחת כל עץ (אשוח) רענן. מאוד עממי, קצת מסחרי ומלא חן. הם מתחילים כחודש לפני כריסמס, והקדחת מתגברת והולכת ככל שנתלשים הדפים בלוח השנה לקראת סוף דצמבר.

איפה: **רחבי איזופה וארצות הברית**
מתי: החודש שלפני חג המולד

מסורת, לגרש את החורף

לצד אירועי כריסמס המוכרים, ממושיכות להתקיים מסורות עתיקות ואוטנטיות, שרידים לחגי חורף אירופיים עת

כדי להדגיש את הוויתור על עולם החומר הוא מוצג בעירום, המרמז על היותו מעבר לכל מושאי התאוה, ולכן אין בו הבושה להופיע במלוא מערומו

סיפורים שנוצקו באבן

זה קורה רק פעם ב-12 שנה, וזה קורה השנה, במדינת קרנאטקה בהודו: טקס מיוחד במינו של דת הג'יין, של סגידה לפסלו הענק של מורה רוחני. ואם אתם כבר בסביבה, כדאי לגלות עוד אוצרות שמסתתרים במדינה המעניינת והלא-מוכרת הזו ← יותם יעקבסון

ככל הנראה במאה ה-6 לפנה"ס. בניגוד לבודהיזם, שצמח בהודו במקביל לה נפוץ ברחבי העולם, דת הג'יין מעולם לא יצאה מתחומי תת-היבשת. אולם, בניגוד לבודהיזם, היא מעולם לא נכחדה בה ועדיין משומרת באדיקות על-ידי קהל מאמיניה. אחד העקרונות החשובים ביותר בג'יין הוא הימנעות מאלימות (נגדי שאב את הרעיון הזה למשנתו המדינית משכניו הג'ינים). במסגרת ההימנעות הזו, הג'ינים מקפידים לא רק על צמחונות ארוקה, אלא חסים גם על נמלים ורמשים שונים, ונמנעים אפילו מעבודת אדמה, שבה נפגעים בני גידול של בעלי חיים. זו הסיבה שבגללה פנו מאו ימי קדם לעיסוקים אחרים כגון מסחר, בנקאות ועוד. הג'ינים ידועים כסוחרים ממולחים במיוחד וכאמירים ביותר. אל האירוע בקרנאטקה יגיעו גם נזירי ג'יין רבים, שחלקם נודדים נודרי פרישות קשים ומתהלכים כל ימיהם בעירום מלא. סביר להניח שיערכו גם טקסים בהיקשו צבעוניים, שבמהלכם צעירים וצעירות ייטלו על עצמם את נדרי הנזירות. הפסל, שהוקם לפני כאלף שנים, מציג את הבובאלי, שנאבק מרה עם אחיו על הרכוש שחילק

ביניהם האב. בתום קרב ממושך ניצח הבובאלי את אחיו בהארט, שהחליט לפרוש והיה לסגפן. כשראה את מעשי אחיו, החליט הבובאלי להפוך אף הוא לנזיר פרוש. מעשיו לא נעשו מתוך כוונה פנימית עמוקה. הוא ידע שכמלך, יהיה עליו לחלוק כבוד ולהשתחוות לפני נזירים ולא היה יכול לשאת את המחשבה שביום מן הימים ייאלץ לקוד לפני אחיו. אולם רצונו היה כה עז, עד שנדר נדר לא למוש ממקומו עד שיוכה בתוכנה קיומית כלשהי. גופו הניצב דומם הלך והתכסה אבק, תלי נמלים גדולים נבנו סביב אצבעות רגליו וקיסוסים שעליהם התלפפו נחשים חקקו את גופו, אולם שום שינוי תודעתי לא אירע בו. אחיותיו הגיעו אליו והציעו לו לוותר על האגו שלו כדי להתקדם בתרגול הרוחני. דבריהם חדרו את מעטפת ההגנה שלו ובאותו רגע שבו עמד על טעותו וויתר על יחירתו, הבליטה בו תובנת האהרה. כרבות הזמן הוא הפך לאחד המורים הרגילים. כשדרו ברבר הוויתור על האגו ומאווי הקיום הייתה לברכת הפוקרים את מקום מושבו הקבוע.

היותו מעבר לכל מושאי התאוה וההשתוקקות (ולכן אין בו הבושה להופיע במלוא מערומו). צמחים כרוכים סביב קרסוליו ותילי טרמיטים המסתתרים באבן נוערו להדגיש את הנדר שנדר. עיניו המהורהרות משקיפות על אופק רחוק ונשגב, מושאם של מיליוני המאמינים הפוקרים את המקום. **בירה עתיקה, תעשייה מתקדמת** קרנאטקה אומנם אינה יעד נפוץ לטיולים כמו רג'סטן או גואה (אף שהיא גובלת בה), אבל היא נמצאת על המסלול של ישראלים רבים, בעיקר מתחומי התעשיות המתקדמות. קרנאטקה היא בירת ההייטק של הודו, בעיקר העיר בנגלור, ויש בה אלפי חברות הייטק. קרנאטקה היא גם המדינה המובילה בהודו בכל הקשור לביוטכנולוגיה, ובה יושבים גם הארגון ההודי לחקר החלל והתעשייה האווירית ההודית. כל מי שבא לעשות עסקים באזור - כדאי לו להאריך את שהותו ולגלות את האוצרות המסתתרים כאן. כוהו למשל האתר המפיי, או בשמו המוכר פחות - בירת ממלכת ויג'יאנגאר. זהו מקום נפלא לצאת בו

אסטטיקה של פולחן. קילומטר של שרשראות פרחים

בשימונון (למעט אחת, המהווה את הבואר הראשי של היישוב הנוכחי, שאינו אלא כפר קטן וציורי). בראשי חלק מהגבעות ניצבים פביליונים זעירים, שכלל לא ברור באיזה אופן הועלו אבניהם למעלה. מקדשים מפוארים ושרידי ארמונות ענק ניצבים מעבר לכל תלולית, עשירים בתבליטים מסוגננים, ופסלים התובעים את תשומת הלב, בעוד מאות קופים פראיים שבים ומסיחים אותה במשובותיהם המצחיקות ולעיתים גם בחוצפתם. לפי האגדה, העיר נוסדה על-ידי שני אחים שברחו במאה ה-13 משירותם בחצר המלכות המוסלמית, והקימו ממלכה מתנגדת. תחילה נקראה העיר וידיאנגאר ("עיר הידע"), אך לימים, הצליחו מלכיה לדחוק את המוסלמים מצפון ולמנוע מהם

המפי. בירת ממלכת ויג'יאנגאר הקדומה. מימין: מרכבת האבן המרשימה

נופי כפר. אומנם קרנאטקה היא בירת ההייטק של הודו, אבל רוב התושבים מתפרנסים מחקלאות מסורתית

הניצחון על האגו ההגיגה הזו היא הזדמנות נפלאה, כמעט חר' פעמית, להכיר מקרוב את הדת הזו, שראשיתה

שרידי עיר הבירה
העתיקה. סלעי הגרניט
 המקומיים שימשו מאז ימי
 קדם כחומר בנייה חזק וזמין

אך די בהן כדי להתרשם מפארה. במשך שנים הוא הסב לבריטים אבדות ותבוסות. הוא מוכר בתחבולות מלחמה רבות וכמי שפיתח את טילי הצבא הראשונים - רקטות עשויות מבמבוק (שתי רקטות כאלו, שנפלו בשבי הבריטים, מוצגות כיום במוזיאון הארטילריה בלונדון).

בין השבויים שלכד, היו רבים מעדת בני ישראל, קהילת היהודים של בומביי, ששירתו בצבא של חברת הודו המזרחית. בין השבויים היו האחים שמואל ויצחק יחזקאל דיווקר, שהיו קצינים בכירים. הם נדרו נדר שאם ישוחררו מהשבי יקימו בעירם בית כנסת. השניים קיימו את נדרם ולאחר שיצאו לחופשי הקימו את בית הכנסת הראשון בבומביי.

על מנת לאחד כוחות ולתקוף בכמה חזיתות, הוא שלח שליחים אל הסולטן העות'מאני ואל נפוליאון בונפרטה על מנת לכרות איתו ברית נגד הבריטים. סופו של טיפו סולטן היה בהגנה על עירו בשנת 1799, אותה שנה שבה בונפרטה נכשל בכיבוש עכו. צחוק הגורל הוא שארתור וולסלי, אותו גנרל שהביס אותו, היה זה שכעבור שנים ספורות הביס גם את בונפרטה בקרב ווטרלו.

לאחר מפלת טיפו סולטן סופחה ממלכתו לבריטים. הם השיבו אל הכס את בית המלוכה ההינדואי בתור ממלכת חסות. בני המלוכה הקימו את הארמון המפואר, המשמש כיום כמוזיאון עמוס לעייפה בשכיות חמדה. נסיכות מייסור נותרה סמיי-עצמאית עד 1947, כששליטה החליט להצטרף להודו העצמאית. מייסור הייתה ידועה כמרכז תרבותי ואמנותי חשוב, במימון שליטיה. גם כיום היא נחשבת לאחד ממעוזי הלימוד החשובים ביותר של הסנסקריט, הריקוד והנגינה, יש בה סגנון ציור מיוחד שהתפתח בה וכן זרם יוגה פופולרי שצמח בה, האשטנגה יוגה, הנקרא גם "מייסור יוגה", ופופולרי מאוד בעולם וגם בארץ.

g@globes.co.il

מידע מעשי

הדרך הקלה ביותר להגיע אל קרנאטקה היא בטיסה מהארץ לבומביי ולהמשיך ממנה בטיסת פנים. ניתן לטוס אל בנגלור או אל גואה ולהמשיך ממנה בנסיעה בדרך הררית יפה אל עבר בדאמי ושאר האתרים בצפון המדינה. כיום יש בהמפי ובמייסור מלונות טובים. בשרוונבלגולה ישנם רק בתי הארחה צנועים. המלונות הטובים יותר נמצאים בעיירה הסמוכה Hassan. בכל מקרה, בשל החגיגה הגדולה מומלץ להזמין מלונות בהקדם.

להקות של קופים מקפצות בין הסלעים ואף כולשות לבתים. המקומיים מאמינים כי המוני הקופים המשוטטים חופשי באזור אינם אלא צאצאי סוגריווה, מלך הקופים, וחולקים להם את הכבוד הראוי

מדי יום ראשון, לעת ערב, מודלקות אלפי נורות בארמון המלך המקומי של מייסור. הנורות מתוחות בקווים ישרים ומתעגלים העוקבים אחר קווי המתאר של המבנה המפואר ושל שעריו. בחזית המבנה ניצבת תזמורת בלבוש מצועצע והמונים נדחקים כדי לצפות בפלא.

מייסור היא עיירה שלווה, רוגעת ונינוחה, שבה שווקים צבעוניים במיוחד הגרושים פרחים ואבקות בשלל צבעים המשמשות את המקומיים לציור הרנגולי, הדיאגרמות הקונצנטריות המשורטטות בפתחי הבתים ועוד. זהו גם מרכז ייצור גדול לקטורת ולתגלפים שעשויים מעץ אלגום (Sandalwood, באנגלית) הניכר בגונו הצהוב ובריחו המיוחד. ברחבי העיר שפע בתי מלאכה וסרנאות אומן,

שבהם ניתן ללמוד מקרוב את מלאכת גלגול עיסת הקטורת ואת מלאכת הגילוף המרהיבה.

בעבר הייתה מייסור ממלכת חסות הינדואית של ממלכת ויג'אנגאר, אך עם היחלשותה של האחרונה, התחוקה והפכה עצמאית. שיאה היה במאה ה-18, דווקא בתקופה שבה נתפסה עליידי השליטים המוסלמים חיידר עלי וטיפו סולטן.

טיפו סולטן היה ידוע בכישוריו הצבאיים והארגוניים. הוא הקים עיר בירה מבוצרת היטב, שרינגנתנם, שנבנתה על אי גדול בין שתי זרועות נהר. כיום לא נותרו ממנה אלא הריסות,

להתפשט דרומה. כך נוסדה אימפריה עצומה, ששלטה במאות 14-16 על רוב דרום תת-היבשת. במהלך תקופה זו שונה שמה של העיר לויג'אנגאר (Vijayanagar בהינדי - "עיר הניצחון"), ועל שמה נקראה הממלכה כולה.

ארצם של הקופים

כדי לתת משנה תוקף לשלטונם ההינדואי, קשרו מלכי ויג'אנגאר את מקום מושבם בתולדות חייו של האל הגדול ראמה, כפי שהם מוכרים מאפוס הרמאיינה. הם יצרו את המסורת שכאן פגש האל ראמה את סוגריווה, מלך הקופים שהורח מתפקידו עליידי אחיו. סוגריווה מסר לראמה מידע חשוב הנוגע לחטיפתה של אשתו סיטא לממלכת לנקה. לאחר שהדיח ראמה את וואלי, אחיו של סוגריווה, שנטל ממנו בכוח את השלטון והשיבו מחדש על הכס, נשבע סוגריווה אמונים לראמה והעמיד לרשותו את צבא הקופים שלו.

עם חייליו הרבים נמנה הנומן, הקוף בעל היכולות העל-טבעיות. להנומן תפקיד מרכזי בהשבתה של סיטא החטופה מהאי לנקה אל חיקו של ראמה. באזור המפי יש כמה וכמה מקדשים המוקדשים לראמה ולהנומן, שאותם פוקדים מאמינים רבים. גם כיום ניתן להיתקל בצבא של קופים. להקות של קופי רווס וקופי לנגור אתלטיים מקפצות בין הסלעים ואף פולשות לבתים וחומסות מלוא חופניים. המקומיים מאמינים כי המוני הקופים המשוטטים חופשי באזור הם צאצאי סוגריווה, מלך הקופים, וחולקים להם את הכבוד הראוי.

